

Οί Θεομητορικές Έορτές

Η Πατερική διδασκαλία για την κοίμηση και γενικά για τό πρόσωπο τῆς Θεοτόκου

Οί Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τίμησαν τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, χωρίς νά τήν θέτουν στήν ἴδια θέση μέ τόν Χριστό. Βεβαίως, «εἷς μεσίτης μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων» (Α΄ Τιμ. β΄, 5), ὁ Χριστός, ἀλλά ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος εἶναι μεσίτρια μεταξύ ἡμῶν καί τοῦ Υἱοῦ τῆς, γιατί ἔχει μεγάλη παρρησία, ὡς Μητέρα Του, ὅπως ἐγινε ἤδη λόγος.

Στά κείμενα καί τίς ὁμιλίες τῶν Πατέρων συναντᾶμε πολλές φράσεις καί ἐκφράσεις πού δείχνουν τό μεγαλεῖο τῆς Θεοτόκου. Θά ἐντοπισθοῦν μερικές ἀπό αὐτές.

α) «Τίς ἐστι ταύτης ὑψηλότερα ὑπόθεσις;»

Κάθε πανήγυρις τῆς Θεοτόκου πρέπει νά γίνεται ἐν κραυγῇ καί θαυμάτῃ σιωπῇ. Ὁ συνδυασμός τῶν δυό αὐτῶν γεγονότων εἶναι ὁ καλύτερος ἑορτασμός. Ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος γράφει: «καί ἔλαθεν τόν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου ἡ παρθενία Μαρίας καί ὁ τοκετός αὐτῆς, ὁμοίως καί ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου· τρία μυστήρια κραυγῆς, ἅτινα ἐν ἡσυχίᾳ Θεοῦ ἐπράχθη». Ἡ παρθενία τῆς Θεοτόκου, ὁ τοκετός τῆς καί ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου εἶναι μυστήρια κραυγῆς πού πραγματοποιήθηκαν μέσα στήν ἡσυχία. Καί ὅποια κραυγή γίνεται μέσα στήν ἡσυχία συνιστᾶ μεγάλο μυστήριο τοῦ Θεοῦ, τό ὅποιο ξεπερνᾷ τήν προσοχή τοῦ ἄρχοντος τοῦ αἰῶνος τούτου, δηλαδή τοῦ διαβόλου.

Οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί καί οἱ ἡσυχαστές Πατέρες, οἱ ὅποιοι δέν ζοῦν τήν ὀρθόδοξη θεολογία ὡς ἰδεολόγημα καί πολιτιστικό ἀγαθό, οὔτε ὡς διακοσμητικό στοιχεῖο στήν ζωή τους, μποροῦν

νά έορτάσουν αληθινά τό πάναγνο πρόσωπο τῆς Παναγίας μας. Ὁ ἱερός ύμνογράφος θά πῆ: «σέ οἱ πιστοί, Θεοτόκε, ὀρθοδόξως μεγαλύνομεν». Μόνον ἡ ὀρθόδοξη θεολογία σέ συνδυασμό μέ τήν ὀρθόδοξη λατρεία συνιστᾶ τήν πραγματική έορτή.

Μία ἀπό τίς βασικότερες διδασκαλίες τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι ὅτι δέν ὑπάρχει καμμία ὁμοιότητα μεταξύ ἀκτίστου καί κτιστῆς φύσεως, ἀλλά ὑπάρχει χνώδης διαφορά. Τό ἄκτιστο δέν ἔχει ἀρχή, φθορά καί τέλος, ἐνώ τό κτιστό ἔχει μιᾶ συγκεκριμένη ἀρχή, διακρίνεται γιά τήν φθορά καί, βεβαίως, ἀπό τήν φύση του πρέπει νά ἔχη τέλος. Ἄκτιστος εἶναι ὁ Θεός καί κτιστή εἶναι ὅλη ἡ δημιουργία, ἡ ὁποία δημιουργήθηκε ἐκ μή ὑπαρχούσης ὕλης, δηλαδή ἐκ μή ὄντος. Ἡ μόνη γέφυρα μεταξύ κτιστοῦ καί ἀκτίστου εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Χριστός, ἀφοῦ στήν ὑπόστασή Του ἦνωσε τό ἄκτιστο μέ τό κτιστό.

Κατ' ἐπέκταση καί οἱ ἅγιοι, μέ πρώτη τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, αἰσθάνονται κατά διαφορετικό τρόπο αὐτήν τήν ἔνωση μεταξύ κτιστοῦ καί ἀκτίστου. Αὐτό λέγεται, γιάτι ἄλλη εἶναι ἡ ὑποστατική ἔνωση, ἡ ὁποία ἰσχύει γιά τόν Χριστό, καί ἄλλη ἡ κατά Χάρη καί κατ' ἐνέργεια ἔνωση, ἡ ὁποία συμβαίνει στοῦς ἁγίους καί ἐπάνω ἀπό ὅλους στήν Παναγία. Αὐτό, λοιπόν, δείχνει τό μεγαλεῖο καί τήν δόξα τῆς Θεοτόκου. Εἶναι χαρακτηριστικοί οἱ λόγοι τοῦ ἁγιορείτου ἁγίου, δηλαδή τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, πού ἀναφέρονται στήν Παναγία. «Αὐτή τε γάρ κατέστη θαῦμα θαυμάτων ἐπί γῆς καί κοινωφελές τεράστιον τῶν ἀπ' αἰῶνος μεῖζον». Αὐτό ὀφείλεται στό ὅτι ἔγινε Θεομήτωρ. Θά γράψη ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς: «Θεομήτωρ ἐχρημάτισας ἦνωσας τόν νοῦν Θεῶ· ἦνωσας Θεόν σαρκί· υἰόν ἐποίησας Θεόν ἀνθρώπου, καί τόν ἄνθρωπον υἰόν Θεοῦ· κατήλλαξας τόν κόσμον τῶ τοῦ κόσμου ποιητῆ».

Γίνεται ἀντιληπτό ὅτι τό μεγαλεῖο καί ἡ δόξα τῆς Θεοτόκου δέν βρίσκεται ἀπλῶς στήν γέννηση καί τήν κοίμησή της, ἀλλά

στόν «καρπὸν τῆς κοιλίας» της, στό ὅτι ἀξιώθηκε νά γίνη Μητέρα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης θά γράψῃ: «Τί γάρ μεγαλειότερον τοῦ Μητέρα κεκληῖσθαι καί εἶναι Θεοῦ;».

Καί ὁ Βασίλειος Σελευκείας θά πῆ: «Θεοτόκος ἐστὶ τε καί λέγεται: ἄρα τίς ἐστὶ ταύτης ὑψηλότερα ὑπόθεσις;». Στό ἴδιο πλαίσιο κινεῖται καί ὁ ἅγιος Γερμανός Κωνσταντινουπόλεως: «Ἐχεις σύ παρ' ἑαυτῆς τόν ἴδιον ὕμνον, ὅτι περ Θεοτόκος ἀνεδείχθης». Ἡ Θεοτόκος ἔγινε, κατὰ τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Δαμασκηνό, πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν, ὅχι «σωματικοῖς ὄγκοις», ἀλλά μέ τήν Χάρη καί τήν συγκατάβαση τοῦ Θεοῦ Λόγου.

Μέσα στά πλαίσια αὐτά πρέπει νά δοῦμε καί τήν ἔνδοξη κοίμησή τῆς Θεοτόκου. Δέν εἶναι ἔργο τῆς φύσεως, ἀλλά τῆς θείας Χάριτος. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός θά γράψῃ ὅτι δέν μακάρισε ὁ θάνατος τήν Παναγία, ἀλλά ἡ Παναγία ὡς Θεοτόκος «τόν θάνατον κατηγλαΐισε».

Δέν μπορεῖ κανεὶς νά κάνῃ λόγο γιά τήν Παναγία ἀνεξάρτητα ἀπό τόν Χριστό, ἀφοῦ αὐτή εἶναι ἡ Μητέρα Του, ἀπό τήν ὁποία ὁ Χριστός προσέλαβε τήν ἀνθρώπινη φύση, ἀλλά οὔτε καί νά κάνῃ λόγο γιά τόν Χριστό, ἀνεξάρτητα ἀπό τήν Θεοτόκο, ἀφοῦ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ὀνομάσθηκε Χριστός μέ τήν ἐνανθρώπησή Του. Ἔτσι, λοιπόν, ἐξηγεῖται ὅτι ἀπαραίτητο γνώρισμα ἑνός ἀγίου εἶναι ἡ ἀγάπη του πρὸς τήν Παναγία καί ἡ ὀρθόδοξη τιμὴ πρὸς τό ὑπέροχο πρόσωπό της. Ἔτσι, ἀκόμη, ἐξηγεῖται τό ὅτι ὅλες οἱ Χριστολογικὲς αἱρέσεις καί ὅλες οἱ ἀποκλίσεις ἀπό τήν ἀληθινὴ ὀρθόδοξη θεολογία προβάλλονται καί στήν Θεοτοκολογία.

Ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας συνδέει τό πρόσωπο τῆς Παναγίας μέ τήν Ἐκκλησία. Σέ κάποιο σημεῖο γράφει: «ὕμνουντας τήν ἀειπάρθενον Μαρίαν, δηλονότι τήν ἁγίαν Ἐκκλησίαν». Ὅχι μόνον ἡ Παναγία εἶναι Ἐκκλησία, ἀλλά καί συνήγαγε καί ἐμᾶς στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, μᾶς ἔκανε μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἅγιος Γερμανός Κωνσταντινουπόλεως θά πῆ: «Ἐχεις ἐκ Θεοῦ τό μέγα

καί θρίαμβον ὕψος· διότι λαόν αὐτῷ χριστιανικόν ἀπό σαρκός τῆς
σῆς συνεστήσω, καί τό ὁμοιογενές σου σύμμορφον τῆς θείας αὐτοῦ
καί ὁμοιωτικῆς εἰκόνος ἀπειργάσω».

Ὅταν βλέπουμε ἀνθρώπους πού ἔχουν ἐσφαλμένη ἀποψη γιά
τόν Χριστό καί τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, μπορούμε εὐκολα νά
ἀντιληφθοῦμε ὅτι δέν ἀνήκουν στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἀφοῦ
Χριστολογία, Θεοτοκολογία καί Ἐκκλησιολογία, χωρίς νά
ταυτίζωνται ἀπόλυτα, συνδέονται μεταξύ τους.